

ATTITUDES OF STAKEHOLDERS IN ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN MAP TA PHUT INDUSTRIAL ESTATE AFTER THE JUDGMENT OF THE ADMINISTRATIVE COURT

Parkin Sommit^{1*}, Chakrit Noranitipadungkarn²

¹Minister of Commerce, Nonthaburi 11000, Thailand

²School of Social and Environmental Development, NIDA, Bangkok 10240, Thailand

ABSTRACT

The objectives of this study are to study the attitudes of stakeholders in environmental management in Map Ta Phut Industrial Estate after the judgment of the Administrative Court. Data were gathered using in Descriptive Analysis of 400 attitude questionnaires administered to stakeholders in environmental management in Map Ta Phut Industrial Estate following the Administrative Court's judgment. Both descriptive and inferential statistics were used in statistical analysis, such as factor analysis.

The attitudes of environmental management stakeholders in Map Ta Phut Industrial Estate following the judgment of the Administrative Court revealed that attitudes toward government policy and policy application were mostly "unsure", while attitudes toward awareness of environmental policy, awareness of the Administrative Court's judgment, environmental management after the Administrative Court's judgment were mostly "agree".

Keywords: Attitude, environmental management, Map Ta Phut, administrative court

*Corresponding author: E-mail address: parkin223@hotmail.com

ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด หลังจากการตัดสินใจของศาลปกครอง

ภาลิน สมมิตร¹, จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ²

¹กระทรวงพาณิชย์, ถนนพู่ 11000, ประเทศไทย

²คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ 10240, ประเทศไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหลังจากการตัดสินใจของศาลปกครอง โดยเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสำรวจทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหลังจากการตัดสินใจของศาลปกครอง จำนวน 400 ชุด โดยใช้วิธีวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis)

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด หลังจากการตัดสินใจของศาลปกครอง พบว่า ด้านนโยบายของรัฐ ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ส่วนด้านการรับรู้นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการรับรู้คำตัดสินของศาลปกครอง ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังคำตัดสินของศาลปกครอง มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย

คำสำคัญ: ทัศนคติ, การจัดการสิ่งแวดล้อม, มาบตาพุด, ศาลปกครอง

บทนำ

กรณีศาลปกครองกลางได้สั่งระงับโครงการลงทุน 76 โครงการในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนอย่างมากมายมหาศาล เนื่องจากพื้นที่จังหวัดระยองนับเป็นจังหวัดที่รัฐจัดเก็บรายได้มากเป็นอันดับสาม รองจากจังหวัดสมุทรปราการและกรุงเทพมหานคร แรงงานมากกว่าหนึ่งแสนคนตกงานทันทีที่โครงการถูกสั่งระงับ ขณะเดียวกันนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไทยกล่าวคือ ประชาชนไม่ยินยอมให้รัฐส่วนกลางผูกขาดอำนาจในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม และใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาชนไม่ยอมปล่อยให้การควบคุมสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานส่วนกลางเท่านั้น (มิ่งสรรพ์

ชาวสอาด, 2553) ผลจากคำพิพากษาของศาลปกครองระยอง เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2552 ได้พิพากษาให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดำเนินการประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุดทั้งหมด รวมทั้งตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่า และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบล ตลอดจนท้องที่ตำบลบ้านฉางทั้งตำบล เป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (ศาลปกครองระยอง, 2552)

ในเวลาต่อมา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2552 ศาลปกครองกลาง มีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมการลงทุน 76 โครงการ ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ว่าเป็นการชั่วคราว

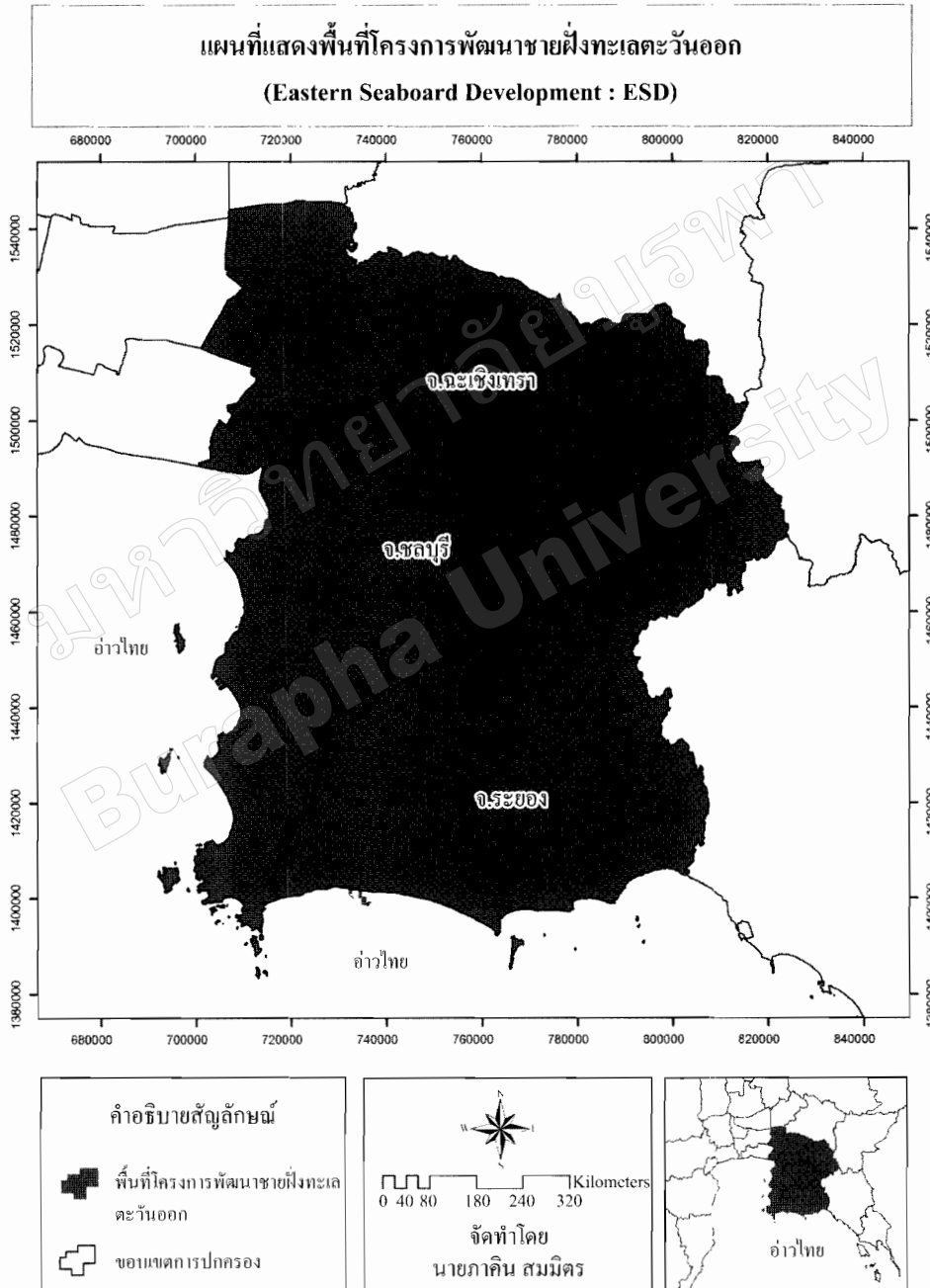
จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ยกเว้นโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และโครงการหรือกิจกรรมที่ไม่ต้องทำ EIA ตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวันที่ 16 มิถุนายน 2552 (ศาลปกครอง, 2552) ผลจากคำตัดสินดังกล่าว ส่งผลให้นักเศรษฐศาสตร์มองว่าจะเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นแหล่งในการจ้างงาน สร้างรายได้ของประเทศอีกพื้นที่หนึ่ง รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ทำให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2551) นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น กล่าวถึงแนวทางดำเนินการแก้ไขของรัฐบาล หลังศาลปกครองกลางมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว โดยให้ระงับโครงการหรือกิจการลงทุน 76 โครงการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง วงเงินลงทุน 4 แสนล้านบาท ว่าได้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดในส่วนของโครงการที่ได้อนุญาตไปแล้ว เพื่อให้ยกเลิกคำสั่งของศาลปกครองกลาง และเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ได้พิจารณาถึงความคืบหน้าการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 67 ของกระทรวงอุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลาง โดยเร็ว และหารือข้อกฎหมายและแนวทางดำเนินการกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานอัยการสูงสุดต่อไป โดยในระหว่างการอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชะลอการออกใบอนุญาตใหม่ไว้ก่อนจนกว่าจะมีผลการตัดสินของศาลปกครองกลาง และให้ประสานโดยด่วนกับศาลปกครองกลาง เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางและวิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งศาล นอกจากนี้ยังมีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (กพอ.) เพื่อปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยองสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หารือร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่ง

ประเทศไทย การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และจังหวัดระยอง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco industrial town) (พิมพ์ดา โยธาสมุทร, 2552) รัฐบาลโดยการนำของนายอภิสิทธิ์ นายกรัฐมนตรี ได้จัดตั้งคณะกรรมการ 4 ฝ่าย เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในหลายมิติ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย สังคม เศรษฐกิจ และการลงทุน รวมทั้งให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 67 วรรคสอง โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 250/ 2552 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา 67 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ (ASTV ผู้จัดการสุดสัปดาห์, 2552) ซึ่งได้กำหนดให้มีกระบวนการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (EIA) และสุขภาพของประชาชนในชุมชน (HIA) รวมทั้งจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงมีการตั้งองค์การอิสระเพื่อพิจารณาผ่าน EIA และ HIA โดยได้ยกร่างเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อผ่านการพิจารณาตามกระบวนการทางรัฐสภาออกเป็นพระราชบัญญัติองค์การอิสระ ในช่วง 1 ปีแรกให้มีการตั้งองค์การอิสระเฉพาะกิจ โดยมีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นเลขานุการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้การพิจารณาโครงการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักข่าวไทย, 2553)

ต่อกรณีศึกษาการพัฒนาพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนนั้น อาจเกิดขึ้นจากหลากหลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ต้องมีการวิเคราะห์สภาพของปัญหา รวมถึงปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆ ขั้นตอน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าประสงค์นั้นอาจมีการควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลตรวจสอบ ตลอดจนการวัด

และประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม จากปัญหาที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะของภาครัฐ ที่มุ่งให้ความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อในทางบวกเชิงเศรษฐกิจ กลับส่งผลกระทบต่อในทางลบอย่างรุนแรง ในเชิงสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน ในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมจังหวัดระยองจึงเป็นโจทย์สำคัญ

ของรัฐบาลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนในหลากหลายมิติ หากรัฐจะมุ่งเน้นเอาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว อาจสูญเสียหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ที่มา: คัดแปลงจากศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา 2554,

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสำรวจทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หลังการตัดสินใจของศาลปกครอง จะทำให้การกำหนดนโยบายสาธารณะในด้านสิ่งแวดล้อมในอนาคตเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ตรงตามเป้าหมายและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งเป็นภารกิจที่ละเอียดและซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นเมืองหรือชุมชนอยู่ดีมีสุข (Happiness society) อีกทั้งเพื่อเป็นต้นแบบให้พื้นที่อื่นที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้นำไปประยุกต์ใช้อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหลังจากการตัดสินใจของศาลปกครอง

ขอบเขตของการวิจัย

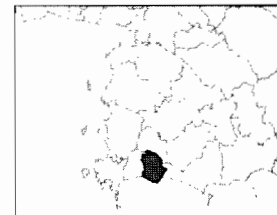
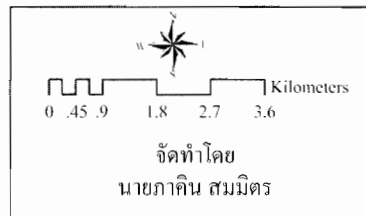
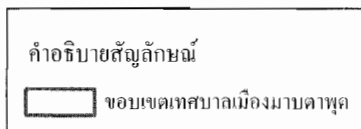
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา (Scope of content) ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหลังจากการ

ตัดสินใจของศาลปกครอง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ (Scope of area) ศึกษาเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งมีเนื้อที่ 165.575 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่บนบกที่ใช้ประโยชน์ได้ประมาณ 144.565 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับร้อยละ 87.32 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีกประมาณ 21 ตารางกิโลเมตร เป็นทะเล เทศบาลเมืองมาบตาพุดตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองระยอง และพื้นที่บางส่วนของอำเภอนิคมพัฒนา ครอบคลุมพื้นที่ 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลมาบตาพุด และพื้นที่บางส่วนของตำบลต่าง ๆ คือ ตำบลมาบข่า ตำบลทับมา และตำบลเนินพระ ดังภาพที่ 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

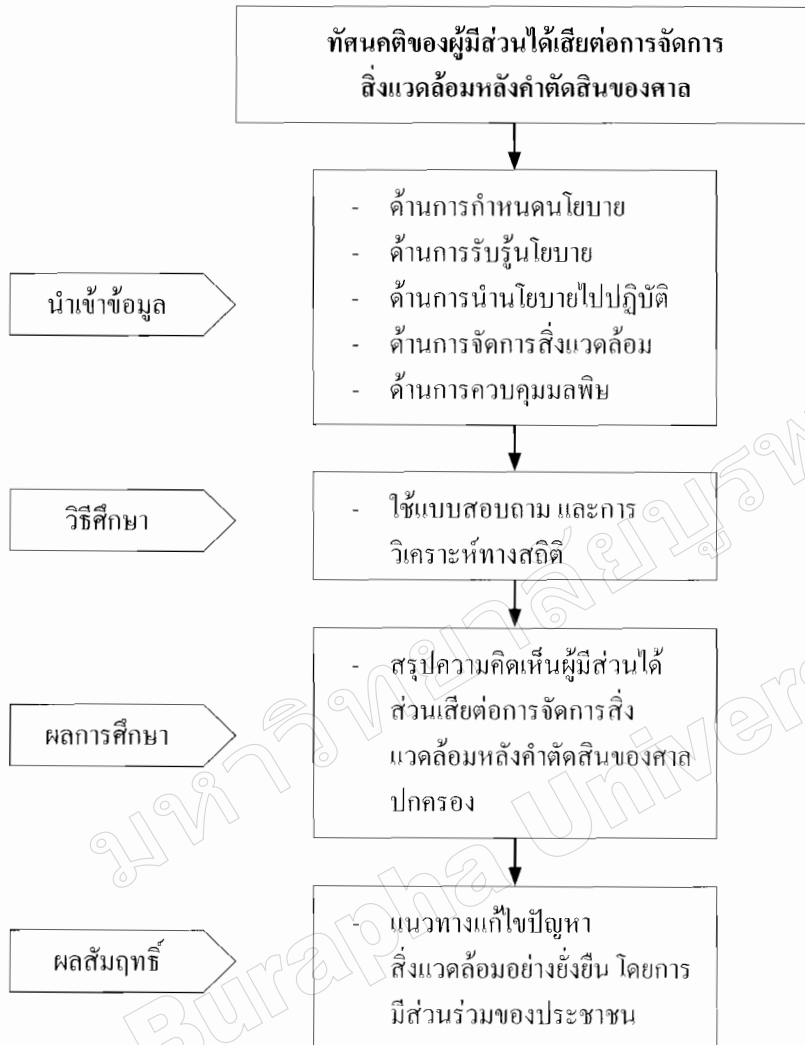
1. ทัศนคติของประชาชนที่มีส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังคำตัดสินของศาลปกครอง เพื่อใช้ในการปรับปรุงนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม
2. ได้แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อให้เป็นเมืองหรือชุมชนอยู่ดีมีสุข (Happiness society)

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ที่มา: ดัดแปลงจากศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

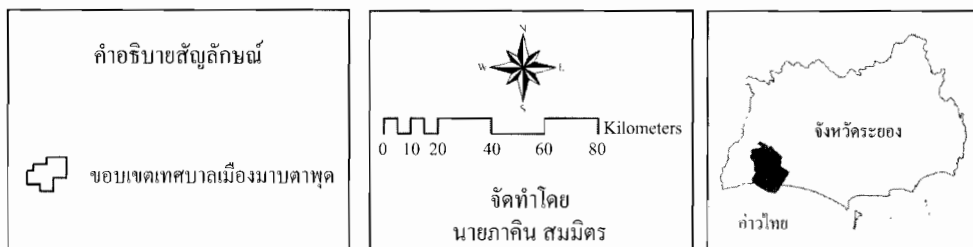
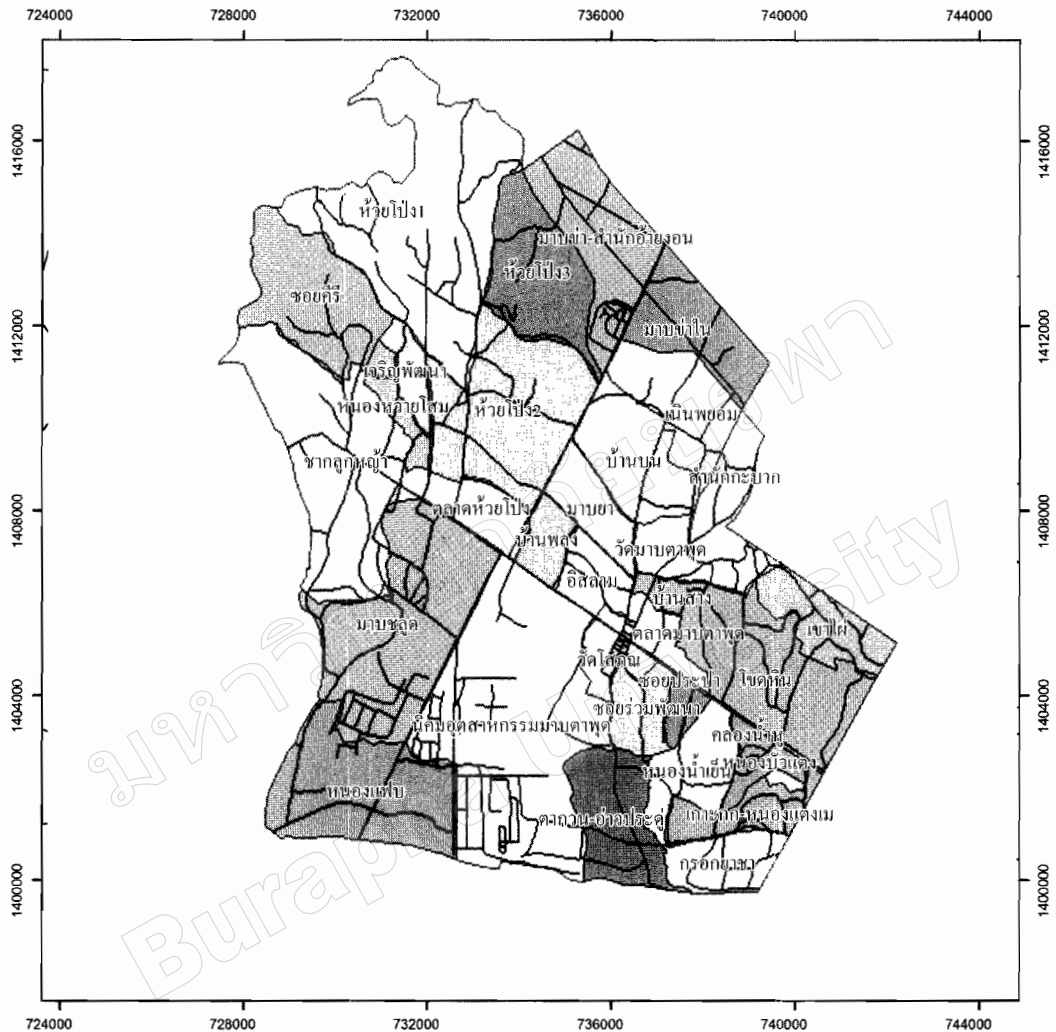
1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 สํารวจแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ กระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารภาครัฐ

1.2 สํารวจความเห็นโดยการใช้แบบสอบถาม สํารวจ (Questionnaire) เป็นการสํารวจทัศนคติของผู้มี

ส่วนได้ส่วนเสียภายในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังคำตัดสินของศาลปกครอง ในขั้นนี้ จะใช้ประชากร คือ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 49,722 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกจากประชากรในแต่ละชุมชน ดังภาพที่ 3 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

แผนที่แสดงขอบเขตชุมชนในเทศบาลเมืองมาบตาพุด

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงขอบเขตชุมชนในเทศบาลเมืองมาบตาพุด

ที่มา: ดัดแปลงจากศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศภาคตะวันออก, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554

1.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และพิจารณาความยากง่าย (Difficulty) ของแบบสอบถาม หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จแล้วไปทดสอบ (Pretest) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา รวม คือ 0.935 และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายๆ ตัว ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยพิจารณา ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ซึ่งสามารถหาได้จากสมการดังนี้

$$KMO = \frac{\sum r_i^2}{\sum r_i^2 + \sum (partial correlation)^2}$$

ผลของการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของคำถามในแบบสอบถาม ได้ค่า KMO เป็น 0.910 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเข้าสู่อันดับ 1 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม จะวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) โดยสร้างข้อมูลเป็นข้อสรุปชั่วคราวและเชื่อมโยงข้อสรุปย่อยต่างๆ เพื่อแสดงความสัมพันธ์และนำไปสู่ข้อสรุปที่ใหญ่ขึ้น และเปรียบเทียบข้อมูล (Comparative analysis) โดยการเปรียบเทียบจากความเหมือนและความแตกต่างที่มีอยู่ในคุณลักษณะ (Qualities) หรือคุณสมบัติ (Attributes) ของข้อมูล

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard division) วิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

หลังคำตัดสินของศาลปกครอง คณะนอของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจะถูกนำมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดกลุ่มการหาค่าเฉลี่ยของข้อมูล โดยมีหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มและแปลผลตามช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
$1.00 \leq x \leq 1.80$	อยู่ในเกณฑ์ระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
$1.81 \leq x \leq 2.61$	อยู่ในเกณฑ์ระดับไม่เห็นด้วย
$2.62 \leq x \leq 3.42$	อยู่ในเกณฑ์ระดับไม่แน่ใจ
$3.43 \leq x \leq 4.23$	อยู่ในเกณฑ์ระดับเห็นด้วย
$4.24 \leq x \leq 5.00$	อยู่ในเกณฑ์ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้วิเคราะห์สถิติขั้นสูง โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation matrix) ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

3. การนำเสนอผลการศึกษา

3.1 การนำเสนอผลการศึกษา จะเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์สรุปทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังคำตัดสินของศาลปกครอง

3.2 นำเสนอแนวทางกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง

สรุปผลการวิจัย

ทัศนคติของประชากรที่อยู่ในเทศบาลเมืองมาบตาพุดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ประกอบด้วย 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X}=3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจทุกด้าน ได้แก่ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมมีความชัดเจน ($\bar{X}=3.41$) นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมมีความต่อเนื่องมาตลอด ($\bar{X}=3.36$) นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X}=3.30$) และนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสามารถวัดผลได้จริง ($\bar{X}=3.31$)

ทัศนคติเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ประกอบด้วย 6 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X}=3.23$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจทุกด้าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่รัฐสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.35$) ระบบการทำงานในหน่วยงานภาครัฐมีความเหมาะสมและมีแนวปฏิบัติงานได้จริง ($\bar{X}=3.32$) หน่วยงานภาครัฐมีกลไกในการควบคุม ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.30$) เจ้าหน้าที่รัฐมีการประเมินผลและรายงานการปฏิบัติงานของภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.24$) เจ้าหน้าที่รัฐให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเกิดอุบัติเหตุด้านมลพิษ ($\bar{X}=3.12$) และเจ้าหน้าที่รัฐสามารถแก้ไขปัญหาด้านมลพิษได้ทุกครั้ง ($\bar{X}=3.02$)

ทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 6 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ได้แก่ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมจำเป็นต่อชุมชน ($\bar{X}=4.23$) แต่ละชุมชนมีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อเฝ้าระวังมลพิษ ($\bar{X}=3.57$) ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.56$) ประชาชนมีส่วนร่วมรณรงค์เผยแพร่นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.51$) ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการนำนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ($\bar{X}=3.46$) และความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ได้แก่ ชุมชนมีการป้องกันมลพิษ โดยมีอุปกรณ์ตรวจวัดในชุมชน ($\bar{X}=3.39$)

ทัศนคติเกี่ยวกับการรับรู้คำตัดสินของศาลปกครองระยอง ประกอบด้วย 8 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมปิโตรเคมีก่อให้เกิดมลพิษสูง ทำให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม และปัญหาสุขภาพของคนในท้องถิ่น ($\bar{X}=4.05$) และการประกาศให้พื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุด เป็นเขตควบคุมมลพิษ ($\bar{X}=4.01$) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติรู้สึกเลื่อมใสต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน ในการไม่ประกาศให้พื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ

($\bar{X}=3.72$) โรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ($\bar{X}=3.64$) คำตัดสินของศาลปกครองระยอง มีผลต่อการควบคุมปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในจังหวัดระยอง ($\bar{X}=3.51$)

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้มีส่วนได้เสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมหลังคำตัดสินของศาลปกครองพบว่า ผู้มีส่วนได้เสียยังไม่แน่ใจว่านโยบายของรัฐบาลด้านสิ่งแวดล้อมมีความชัดเจนและต่อเนื่อง รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสามารถวัดผลได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาของรัฐบาลเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน จนเป็นสาเหตุเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาล ชุมชน และอุตสาหกรรม จนเป็นเหตุให้มีการฟ้องร้อง และศาลปกครองสั่งระงับโครงการลงทุน 76 โครงการในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง ในมุมมองของผู้มีส่วนได้เสียมีความเห็นว่าการตัดสินของศาลปกครองระยองมีผลต่อการควบคุมมลพิษในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะในแบบสอบถามว่า “หลังคำตัดสินของศาลปกครองช่วยให้ภาครัฐมีมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ถูกระงับของโครงการ กลับไปจากทำรายงาน EIA ใหม่” หรือ “คนในชุมชนมีกำลังใจในการต่อสู้เพื่อเฝ้าระวังมลพิษไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอีก” หรือ “คำตัดสินของศาลปกครอง มีส่วนช่วยทำให้ภาครัฐตระหนัก และใส่ใจในการควบคุมมลพิษมากขึ้น และมีผลประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การจัดการระบบการป้องกันอันตรายจากมลพิษภายในโรงงานอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด” เป็นต้น นอกจากนี้ภาครัฐควรมีมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง และไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนท้องถิ่น รวมถึงมีกลไกในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนขึ้น ส่วนภาคเอกชนควรมีระบบป้องกันอันตรายจากมลพิษและบำบัดมลพิษที่

สามารถควบคุมมลพิษให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด รวมถึงมีการจัดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากลและมีการรายงานให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉัฐชานนท์ อุดสม (2551) ว่า การกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนก่อให้เกิดการวางแผนทางการจัดการเชิงพื้นที่ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลจะช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรมและด้านสิ่งแวดล้อมให้สามารถดำเนินการควบคู่กันไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิรสิริ ชมกรด (2552)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อบกพร่องของนโยบายของรัฐด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อแก้ไข ปรับปรุงนโยบายให้มีความสอดคล้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. ควรมีการศึกษานำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก และติดตามสถานการณ์ด้านมลพิษในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินได้อย่างทันที่

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บรรณานุกรม

- ข้อพิพาทมาบตาพุด ก้าวสู่จุดเปลี่ยนที่ดีกว่าได้. (2552, 21-27 พฤศจิกายน). ASTV ผู้จัดการสุดสัปดาห์, หน้า 52.
- จิรสิริ ชมกรด. (2552). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม ปีโตเรเคมี ศึกษากรณีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐชานนท์ อุตสม. (2551). กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการระบบนิเวศบริการพื้นที่ชุ่มน้ำคลองบางแก้ว จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์ฉา โยธาสมุทร. (2552). บทวิเคราะห์: นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด (1) ตอนความเป็นมาของนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด. วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://thainews.prd.go.th>.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (2553). จุดเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมไทย การวิเคราะห์ช่องว่างนโยบาย. เชียงใหม่: ลีออคอินดิไซน์เวิร์ค.
- ศาลปกครองกลาง. (2552, 29 กันยายน). คำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้ระงับ 76 โครงการเพื่อคุ้มครองชุมชนมาบตาพุด. คดีหมายเลขดำที่ 708/2552
- ศาลปกครองระยอง. (2552, 3 มีนาคม). คำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ 192/ 2550 คดีหมายเลขแดงที่ 32/ 2552.
- สำนักข่าวไทย. (2553, 28 มิถุนายน). คณะกรรมการ 4 ฝ่ายมาบตาพุดขอยุติบทบาทตัวเองหลังทำงานเสร็จ. วันที่ค้นข้อมูล 5 สิงหาคม 2554, เข้าถึงได้จาก http://www.mcot.net/cfcustom/cache_page/72224.html
- อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2551). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา (หน้า 28). วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2554, เข้าถึงได้จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/bb2_main31.htm.